

ВИСШЕ ВОЕННОМОРСКО УЧИЛИЩЕ "Н. Й. ВАПЦАРОВ"

9026 Варна, ул. „В. Друмев“ No73, тел. 052/632-015, факс 052/303-163

"FILII MARIS SUMUS"

СТАНОВИЩЕ

Върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „ДОКТОР“

Автор на дисертационния труд: капитан втори ранг Никола Людмилев Стоянов

Тема на дисертационния труд: „СИМУЛАЦИОННИ МОДЕЛИ В СИСТЕМАТА НА ТАКТИЧЕСКАТА ПОДГОТОВКА НА ОФИЦЕРИ ОТ ВМС“

Научна област: „Сигурност и отбрана“

Професионално направление: „Военно дело“

Изготвил становището: Асен Николов Кожухаров, доцент, доктор, научен ръководител, в журито – представител на ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“

Капитан втори ранг Никола Людмилев Стоянов е записан в докторантура със заповед на Министъра на отбраната № ОХ-52/ 22.01.2009 г.

Капитан втори ранг Никола Людмилев Стоянов е изгълнил „Индивидуалния учебен план за подготовката на докторанта“, вкл. е положил предвидените изпити с оценка „Отличен“, участвал е активно в научни форуми в страната и има пет публикации по труда.

Експерименталната работа по темата е проведена през 2009, 2010 и 2011 година във ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ в хода на тренажорната подготовка на курсантите и офицерите. В дисертацията са анализирани и по-ранни данни от използването на тактическите симулатори в училището (целият период обхваща хронологичните граници 2001 – 2011 г.), което позволява като цяло да се определи извадката на статистическото изследване като надеждна.

I. Подобна тема в българската военноморска наука се разработва за пръв път, независимо от факта, че симулаторите и тренажорите в българския военен флот се използват от десетилетия. Патрупаният обширен и противоречив опит в това отношение отдавна чака своето обобщение. Ето защо темата несъмнено е актуална и има не само теоретично, но и практическо значение.

Представеният за защита дисертационен труд се състои от увод, три глави, заключение, обобщени изводи, приложения и използвана литература, общо 130 страници основен текст, с 32 фигури и 31 таблици. Така представената структура на дисертацията напълно съответства на утвърдената във ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ концепция и ръководна документация за подготовката на докторанти и изследователска дейност.

В **увода** авторът разкрива актуалността на проблематиката, дисертационността на темата и инструментариума на изследването.

В **първа глава** е обоснована необходимостта от използването на моделиране и симулации в процеса на подготовка на ВМС.

Във **втората глава** се анализира използването на моделирането и симулациите в контекста на тактическата подготовка във ВМС на Република България.

В **трета глава** на основата на достигнатото в предходните глави се обосновават предложенията за повишаване на ефективността на обучението и тактическата подготовка на офицерите от ВМС чрез използване на информационно-логически модели на разпределена симулация.

В **обобщените изводи и заключението** авторът разкрива научната новост и очертава своите научни приноси в разработката, дават се препоръки за повишаване на ефективността на провеждането на тренажорната подготовка. В **използваната литература** са посочени 103 източника. Броят на **приложенията** е осем. Заедно с тях целият труд се състои от 158 страници.

Дисертационният труд отговаря на реалните потребности на ВМС, където използването на симулаторите за подготовка на офицерите е широка практика.

Дисертацията се базира на най-новите теоретични изследвания и ръководни документи на НАТО и Българската армия, свързани с използването на симулаторите в подготовката на личния състав на нашия и на съюзните флотове.

За пръв път в дисертацията се обобщава натрупаният опит от експлоатацията на тактическите симулатори във ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ при подготовката на бъдещите офицери за ВМС.

II. Капитан втори ранг Никола Людмилов Стоянов познава задълбочено състоянието на проблема за използването на симулаторите в системата на тактическата подготовка на офицерите от ВМС и оценява достатъчно продуктивно използването от него публикации в изследването. За това свидетелства и направеният обзор върху публикациите по темата. В дисертационния труд са използвани общо 103 научни труда и ръководни документа, които в същност комплексно обхващат проблематиката на дисертационния труд.

Авторът анализира както българския, така и задграничния опит в използването на симулаторите като инструмент на тактическата подготовка на флотите.

III. Обоснованият подбор на методите за изследване от капитан втори ранг Никола Стоянов и тяхното коректно прилагане са обусловили успешното решаване на изследователските задачи и съответно достигането на поставената в дисертацията цел.

Продуктивен резултат са дали прилагането на:

- системния подход;
- традиционното съчетание между общонаучните и специални статистически методи на изследване.

При статистическото военнопедagogическо изследване е намерил широко приложение редакторът SPSS, овладян от дисертанта в хода на обучението му. С помощта на редактора SPSS са обработени записите за общо 166 обучаеми, като за отбелязване е, че последните по стечение на обстоятелствата не винаги са изчерпателни. Ето защо така обобщените записи в пълен обем са намерили отражение само в първите три от изследваните сценарии (задачи) във втора глава. Авторът е обърнал особено внимание на натрупаните емпирични резултати по четвъртия сценарий и коректно е определил извадката за „малка“, поради което *„не могат да бъдат направени категорични заключения“*. С това дисертантът Стоянов е очертал една от перспективите на бъдещите си изследвания.

IV. Научни приноси на дисертационния труд са:

- На основата на извършения анализ на разкритите теоретични проблеми в областта на използването на М&С в процеса на подготовка на ВМС са формулирани термини, отразяващи особеностите и традициите на българската военна наука.
- Разкрити са техническите и стандартизационните проблеми, както и негативната им роля, пречателна за ефективното използване на М&С в процеса на тактическата подготовка на офицерите от ВМС. На тази основа може да се създаде национален стандарт за прилагането им в областта на изследването.
- Изяснени са съществуващите организационни проблеми в областта на използване на М&С в процеса на подготовка на ВМС и са предложени подходи за създаване на необходимите на ВМС информационно-логически симулационни модели за подготовка.

Научноприложен принос е:

- Формулираните термини, свързани с използването на М&С в системата на подготовката на ВМС, могат да послужат като готов елемент, който да бъде включен в бъдещо издание на българския военен терминологичен речник.

Приложен принос е:

- Създаването на военноморски тактически симулатор във ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ и разработването на методика за неговото използване в процеса на тактическата подготовка на офицерите от ВМС на Р. България, което е извършено на основата на предложените от дисертанта информационно-логически модели.

V. Резултатите от дисертационния труд са използвани в практиката във ВВМУ при подготовката на бъдещите морски офицери.

Логично, със завършването на обучението капитан втори ранг Стоянов оглави проект, в който внедрил на практика своите идеи от дисертацията при изграждането на нов **военноморски тактически симулатор** във ВВМУ, въведен в действие през 2012 г. Успоредно с това е разработена методика за неговото използване в процеса на тактическата подготовка на офицерите от ВМС на Р. България. Този успех е безспорно свидетелство за значението на резултатите от изследването му за реалната

практика на използването на симулаторите в системата на тактическа подготовка на ВМС.

VI. Препоръки за бъдещо използване на научните и научноприложните приноси в дисертацията и внедряване в практиката:

Предложената дисертационна работа очевидно не е в състояние да изчерпи всички възможни теоретични и практически насоки на изследване, които могат да бъдат извършени в тази област с оглед на бурното развитие на информационните технологии и продължаващите промени в нашия флот през последните години. Ето защо препоръчвам на дисертанта Никола Стоянов да продължи изследването на това обширно поле на дейност на ВМС, с последващо внедряване на нови симулатори и документи, регламентиращи тяхното използване.

VII. Считаю, че добитите резултати в дисертационния труд трябва да бъдат популяризирани във ВМС и БА. В този смисъл е целесъобразно дисертационният труд „СИМУЛАЦИОННИ МОДЕЛИ В СИСТЕМАТА НА ТАКТИЧЕСКАТА ПОДГОТОВКА НА ОФИЦЕРИ ОТ ВМС“ да бъде издаден като монография.

VIII. Заключение:

Като отчитам, че изцяло е изпълнен индивидуалният учебен план на докторанта, както и достигнатите резултати в дисертацията, и тяхното убедително прилагане в практиката, предлагам на уважаемите членове на научното жури да дадат на капитан втори ранг Никола Людмилев Стоянов образователна и научна степен „Доктор“ в областта на висшето образование „Сигурност и отбрана“, професионално направление „Военно дело“.

16 февруари 2013 г.

АВТОР НА СТАНОВИЩЕТО:

 (ПОДПИС)